

MEIE

2
1938

NOORUS

Spetsiaalne fond

MEIE NOORUS

EESTI NOORTE PUNASE RISTI NOORTEAJAKIRI

Peatoimetaja: **Joh. Nyman.** Tegev toimetaja: **Paul Rummo**

Ilmub 10 numbrif aastas. Toimetuse aadress: Niguliste 12, Tallinn. Telef. 432-73

Nr. 2

ENGV

November

1938

Riiklik
Reematekogu

4720

Sügis

Hahkjas põld ja vaikiv padu,
Päike kadumise-teel.
Nutab tuul. Taas sadu, sadu...
Nukrusele toetub meel.

Külma käsi ajapõues,
Kurbus kolletuse all,
Sügis sammub nurmel, õues,
Leinahääled üleval.

Aasta võttis surisärgi,
Kõikjal peeliste jutt,
Pisarates pilvekärjed,
Kase kohin nagu nutt,

Rõõmuhõisked laanes surid,
Samblas sisalik näeb und.
Süles kannab raju kuri
Vaibaks peale valget lund.

J. P a l m.

Kurbi tähtpäevi

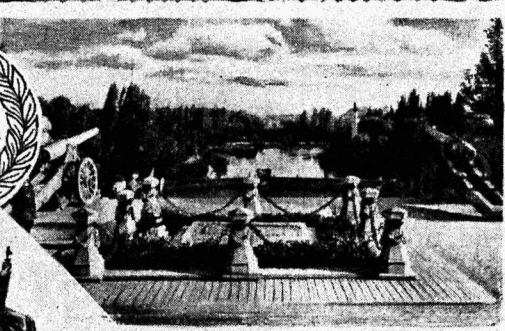
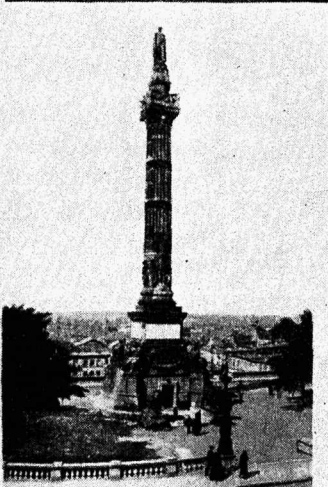
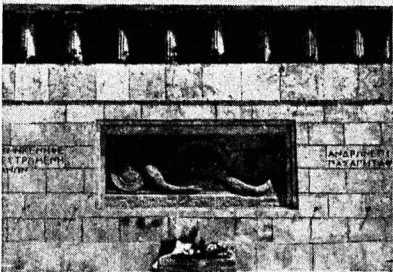
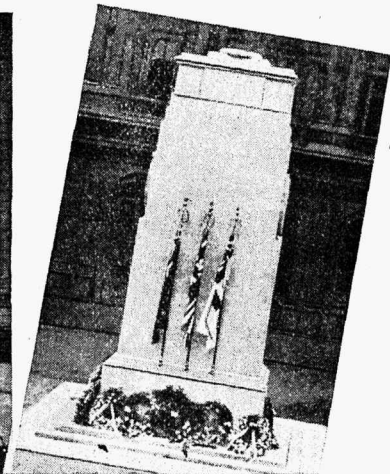
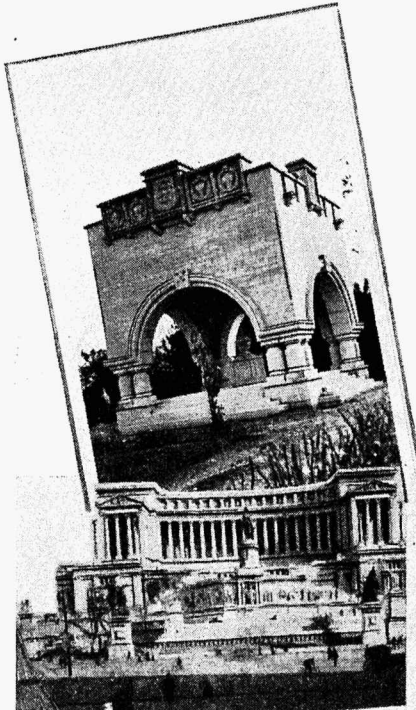
Käesoleva aasta 11. novembril möödus 20 aastat päevast, mil vaherahu kuulutamise lõppes üks veriseimaid heitlusi rahvaste vahel, mida inimajalugu tunneb — Maailmasõda. Rõõmuhõisked täitsid kogu maailma, et ometi kord summutati mitu aastat kestnud tulikahju. Kirjeldamatult kurvad ja masendavad olid aga selle maailmatulikahju resultaadid. 13 miljonit surnut, 16 miljonit haavatut, 6 miljonit invaliidi, kujuteldamatult palju valu, viletsust ja häda, muinasjutuliselt suurtes väärtustes hävitatud ja purustatud varandusi...

28. novembril täitub 20 aastat Eesti Vabadussõja algusest. Noor riik oli seatud olukorra ette, kus ta oma äsjasaavutatud vabadust pidi kaitsma relvaga. Seegi sõda polnud lapsemäng ja rõõmupidu, kuid kangelas-

liku ning ennatsalgava võitluse võiduhind on kõrge — iseseisev ja sõltumatu Eesti Vabariik.

Neil tähtpäevil mälestatakse kõikjal kangelaslikke langenuid, seistes vaikes leinas Tundmatu Sõduri Haul alatiselt leegitseva tule ees.

Noorte Punase Risti töö kogu maailmas on rahuaate teenistuses. Noorte Punane Rist kasvatab noori austama ja hindama teisi rahvaid. Kui Noorte Punase Risti rahuaatelises ning ligimesearmastuse vaimus kasvanud noored aastate pärast hakkavad juhtima riikide ja rahvaste saatusi, ehk jõuab siis maailm nii kaugemale, et kõik omavahelised arusaamatused suudetakse lahendada leplikult, ilma suurima õnnetuseta — sõjata.

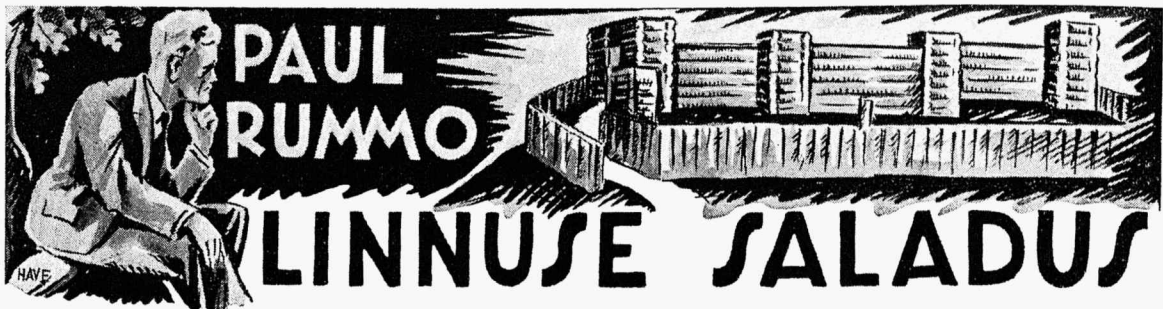

Sõjas langenuid mälestades

Mälestusmärke ja Tundmatu Sõduri haudu (vasakul): Tallinnas (Vabadussõja mausoleum), Roomas, Ateenas, Budapestis;

(keskel) Pariisis ja Brüsselis (kaks pilti); (paremal) Londonis, Varssavis, Berliinis, Bukarestis.

3.

Aeg kaldus sügisele. Metsa roheline müüri tekkis kirjusid laiike, kõledad tuuled ja hoovihmad takistasid kaevamistöid linnusel. Professor Mandre oli nukker. Mullakamara alt oli päevalgele kiibitsetud küll nii mõndki värtuslikku, aga Vambo-mõistatus oli ikka lahendamata. Sellest ei rääkinud aga professor oma kaaslastele; milleks teisi asetada selle küsimusmärgi ette, kui enesel on juurdlemist enam kui tarvis!

„Ja-jah,“ ütles ta ühe päikesepaistelise sügislaupäeva hommikul, „ilus ja töörohke suvi oli meil, aga nüüd on aeg hakata mõtlema lõpetamisele. Ülikoolilinn ootab, loengud ootavad, raamatud igatsevad meid tagasi. Paari päeva pärast tuleb meil siit lahkuda. Küllap tuleval suvel jatkame poolelijäänud tööd.“

Künkast rühkis üles paar poissi, raamatud kaenlas. Ülikoolimehed tundsid juba hästi Olevit ja Andrest, sest need käisid siin peagu iga päev, jälgisid hooliga kaevamistöid ja lõid isegi siin-seal abivalmis käed külge. Professorile meeldisid need poisid, nagu kogu Laasvere algkoolgi, mille õpetajad ja õpilased suurt huvi tundsid linnusel toimuvate uurimistöode vastu. Mitu õpikäiku olid kooli vanemad klassid korraldanud linnusele ja professor ei väsinud lastele jutustamast muistse vanema Vambo vahvatest tegudest.

„Noh, noored sõbrad, kas täna kooli ei lähengi?“ päris professor, kui Olev ja Andres olid jõudnud künka tippu.

Poisid teretasid ja siis jutustas Olev,

et nad ongi just kooliteel, aga tulnud siit läbi, et professorihärrale esitada ühe palve. „Meil koolis on üks omavaheline selts, kuhu kuuluvad ainult kõige täitsamad poisid,“ rääkis Olev pisut häbelikult. „Seltsi nimi on Vahvate Poiste Kamp või lihtsalt VePeKa. Meile nii kangesti meeldisid teie jutud selle linnuse ajaloost, et tahaks kohe ise vanema Vambo nahas olla. Nüüd mõtlesime täna hilja õhtul siin linnusel pisut mängu teha, et olemeegi Vambo-aegsed mehed. Kas härra professor lubab meid siin mängida sedasi?“

„Oled sina, Olev, selle VePeKa juht või?“

Seletamist ja arutlemist oli palju

„Minu nad valisid jah...“

„Sinu tublidust ma tunnen, ja arvata-vasti pole su sõbrad halvemad. Mul pole midagi teie mängu vastu, kuid peate hoolitsema, et te kaevamistöode kohta segi ei talla.“

Seda poisid tõotasid ja kiiresti joosti otse läbi metsa koolimaja poole.

Koolis oli seletamist ja arutlemist palju. Igal vahetunnil tulid VePeKa liikmed kokku ja kõnelesid salapärase nägudega. Oi, põnev peaks olema mäng sügisöö pimeduses sellasel ajaloolisel paigal! Pisut nagu kartmagi ajab, aga sellest ei kõlba rääkida. Endel ja Tiit on pärit kaugemalt, valla teisest servast, kuidas öösel koju minna? Tore oleks kogu öö veeta linnusel või selle lähedal! Õige, — Andrese onu elab otse linnuse külje all Väljamäe talus — kindlasti lubab ta magada heinaküünis. Andres võttis sellekohase loa hankimise enda hoolde. Hiiglapõnev! Endel ja Tiit aga lipaku kohe pärast kooli koju, et õhtul aegsasti platsis olla. Homme ju pühapäev — aega küllalt küünis magada!

Kõik olnuks muidu tore, aga üks asi rikkus tuju. Et see Mihkel just täna sellase notsutembuga hakkama sai! VePeKa liige, aga näppab õnamammilt õnu. Olev on kuri, teiste näod pilves ja pahased. Eks annud nad kõik pühaliku töötuse olla igati ausad ja tublid poisid, ja nüüd üks kambakaaslane rikub jämedalt VePeKa põhiseadust.

„Kas ma ei ütelnud, et Mikhlist pole asja VePeKa's!?“ ütles Endel.

Olev noogutas. „Ütlesid küll, aga ma lootsin, et ta end parandab. Nüüd aga olgu lõpp temaga!“

„Siis VePeKa'st välja?“

„Õunanäppajaid Vahvate Poiste Kamp ei tunnusta,“ otsustas Olev.

Kellakõlin kutsus poisid tundi. See oli viimne sel päeval. Raske oli poistel sundida end jälgima õpetaja seletusi — õhtu veetmise plaanid kippusid vägisi esile.

Mihkel, kes istus tagapingis, saatis vihaseid pilke Olevile ja teistele VePeKa liikmetele. Koolijuhataja oli teinud talle kõva peapesu õnavarguse eest. See aga ei rikkunud tema tuju kuigi palju. Kuuma viha aga tegi seik, et teised poisid hoidusid temast eemale ega kutsunud teda VePeKa koosolekule. Ta saatis ühe noorema klassi õpilase salamahti kuulama, mis koosolekul räägitakse. Nii saigi ta teada, et ta on VePeKa'st välja visatud, et teised lähevad täna õhtul linnusele põnevaid mängu korraldama ja et teda kaasa ei võeta. Ja seda kõike paa-

Mihkel saatis vihaseid pilke

ri viletsa õnapunni pärast! No oodaku nad, pole temalgi neist paipoistest häda! Küll nendegi uhkust kärbitakse!

Mihkel rebis vihikust lehe ja kritseldas sellele mõned sõnad. Siis ta keeras paberi kokku ja viskas selle, kui õpetaja klassile juhtus selja pöörma, kõrvalreais istuvate suurte poisikolaskite, Jussi ja Karluti, lauale.

4.

„Huu, päris õõnsaks võtab südame alt,“ jäi Endel seisatama, vahtides hirmunult ööpimedusse.

Tiit naeris: „Tolakene, see ju öökull! Läheme aga ruttu, muidu hilineme. Teised kindlasti juba linnusel.“

„Teab, mis umbluud ja rüütlite vaimum siin metsas ümber hulguvad! Põnev on küll, aga värisema paneb,“ lõgistas Endel hambaid.

Mets jäi harvemaks ja siit algas tõus linnusekünkale. Ennäe — tuli leegitseb künkatipul! Salapärased varjud liiguvad põliste hiietammede mustendavate kroonide all.

Lökke ümber askeldab Olev pidulikult tähtsa näoga. Nähes poisse tulevat ütleb ta neile:

„Võtke istet, mu vaprad kihelkonnavanemad, lõkke ümber, meil on rääkida palju tähtsat.“

Endelil väriseb veelgi hääles salapärasest olukorrast tekkinud hirmutunnet, kui ka küsib:

„Kes siis sina oled?“

Olev vastab tähtsalt: „Olen selle linnuse peremees, vanem Vambo. Näete, siin on minu tugevad palkhooned, seal mu relvaait. Ja teie olete ümberkaudsete kihelkondade vanemad.“

Samal ajal jõuab kohale ka Andres. Ta jookseb künkale ja teatab lõõtsutades:

„Sõbrad! Tähtsaid asju on sündimas!“

„Palun teatavaks võtta, oo vapper Vambo, et pärast mängu võime norsata mu onu heinaküünis kas või lõunani.“

„Vanem“ kummardub auväärselt: „Avaldan sulle tänu energilise tegevuse eest.“

Tiit võtab ka asjakohaselt piduliku tooni ja ütleb:

„Miks lasksid meid kutsuda, vägev Vambo? Sinu käskjalg ruttas mu juure vahutaval hobusel ja käskis mind ruttu tulla.“

Endelgi satub hoogu: „Kui mina sain käsu, saduldasin kohe oma kiireima ratsu ja tuln otse lennates!“

Olev tõuseb püsti, ronib kivile ja lasseb oma pilgud pimeduses ringi käia. Jah, linnuseõu kubiseb kihelkondade vanemaist ja muist ülikuist, ümbrus kihab loendamatuist malevlasist. Kõik nad on rutanud siia tema kutsel. Siin täristatakse relvi, seal norskavad hobused...

„Sõbrad! Tähtsaid ja kardetavaid asju on sündimas. Raudrüütliid on tungimas meie maale. Peame ajama kokku kõik malevad ja vaenlased maalt välja kihutama. Teie teate aga, et reeturid on tunginud ka meie ridadesse. Ühe kihelkonna vanem tegi alatu teo ja rikkus vaprate vanemate seltsi, VePeKa, põhi-seadust, sirutades käe võõrale kuuluvate õunte järele. Reetureid meie endi keskel ei salli, sest...“

Olevi jutu katkestas valukarjatus. Ta hüppas kivilt alla. Teised poisid kargasid imestades püsti — mis nüüd juhtus?

„Reetureist räägime ja... pagana valusasti torkas midagi selga! Vaadake, poisid, mis mul seal torgib?“

Poiste imestusel polnud piiri, kui nad leidsid Olevi selja seest püsti vibupüssinoole. Nool oli varustatud pika naelaga. Õnneks oli Olevil seljas paks palitu ja nael ainult kriimustas selga.

Hirmunult ja üllatunult vaatasid poisid üksteisele otsa. Mis see siis tähen-

dab? Ons siin tõesti rüütlite vaimud öösel liikvel, nagu külas vahel räagitakse?

Äkki lendab pimedusest uus nool, möödub vihinal just Andrese kõrva äärest ja põrkab vastu kivi. Poisid viskuvad pikali, suruvad end maa ligi — siin võib ju hõlpsasti silmast ilma jääda!

„Näete, selle noole küljes on paberilipakas!“ märkas äkki Tiit. Olev toob kivi vastu põrganud noole küljest kortsunud paberi. Sellele on kirjutatud:

„Verise Käpa Ordu käseb: veerandtunni jooksul olgu linnus magedatest vendadest puhas!“

„See on Mihklist-õunanäppaja kiri,“ sosistab Olev. „Aga üksi ta sellast tempu poleks tegema tulnud...“

„Eks ole teada, kes meid „magedateks vendadeks“ nimetavad,“ meenub Tiidule, „nii ju hüüavad VePeKa'd Juss ja Karlutt...“

„Kadedad, et neid kampa ei võeta. Ja nüüd siia meid hirmutama! On aga huligaanid!“ põlastab Endel.

„Ega need vanderid sellega jäta, külal tulevad veelgi kollitama,“ arvab Andres. „Näe, kirjutavad ju, et veerandtunni jooksul olgu linnus meist puhas.“

Tiit muutub sõjakaks: „Eks ootame neid siin ja võtame väarikalt vastu!“

„Õige, väarikalt võtame nad vastu! Koolitame nad veel viimaks VePeKa liikmeiks,“ naerab Endel.

Olev on omaette mõtisklenud. Nüüd sosistab ta kaaslastele: „Mul on hea plaan. Kas teate seda suurt koobastkeskmise hiitamme juurte vahel? Poeme sinna ja ootame Verise Käpa ordurüütlike tulekut. Parajal momendil hiilime välja ja vangistame nad.“

Sellega olid teised õhinal päri. Kohe roomati koopa juure. Seal selgus aga, et kõik ometi ei mahu küllaltki avarasse koopasse. Koopa põhjas lebas suur sammaldunud kivi, mis võttis enda alla palju ruumi. Ühisel jõul asuti seda välja veeretama, et koopast moodustada päris eeskujulik kindlus.

Mõni aeg kostis ööpimedusest poiste ähkimist suure kivimüraka kallal. Äkki kõlas vali hirmukarjatus mitmest suust ja mulla langemise tume müdin. Neist ootamatuist häälest ehmununa tõusid puude otsas tukkuvad linnud tiibade vuhisedes lendu. Siis valitses linnusekünkjal täieline vaikus. Ainult kustuva lõkke tulisilm valvas vaikselt leegitsedes sügisöö pilkast pimedust. (Järgneb.)

Juhan Liivi mälestades

(Kirjaniku 25. surmapäeva puhul)

Jõulukuu 1. päeval täitub 25 aastat, kui suri Tartumaal, Koosal, mitte kaugel Peipsi kaldast, ligi 50-aastane kehva tervisega mees. Ta oli põdenud juba kaua kurja tiisikust, mis oli teinud ta tööjõuetuks. Nii võis surm talle tunduda otse pääsmisena vaevlemisest. Kuid ka varemini polnud elu talle kerge. Juba noormehena oli ta jäänud vaimuhaigeks. Oli viibinud isegi vaimuhaigete ravilas, kuid ei saanud abi sealtki. Ja nii oligi möödunud ta meheiga vahel mõistuse juures, vahel meeltesegaduses. Kõigile vaevadele lisaks ta polnud suutnud luua endale kodu, ei hankida ka pidevalt eluüalpidamist. Aastaid elas ta nii ühel-teisel pool sugulaste või tuttavate juures,

saades armu pärast peavarju ja leiba. Kõnelemata viletsusest, mis niisugune elu kaasa tõi, kannatas ta hingeliselt raskesti oma abituse pärast. Nii möödusid selle mehe elupäevad kannatusis ja viletsusis. Ometi hindame me seda meest, hinnati juba siiski, kui meie rahva üht suurimat poega. See mees oli kirjanik Juhan Liiv. Ei ole liialdus, kui ütleme, et nii kaua kui kõlab tulevikus eesti keel, nii kaua tuntakse ja tunnustatakse Juhan Liivi.

Võib-olla tundub noorile lugejale imelikuna, et miks ei kantud siis hoolt sellase andeka kirjaniku eest, miks ei tehtud ta elutingimusi kergemaks. Kuid peame teadma, et sel ajal ei olnud meie rahvas veel peremees

oma kodus, sel ajal puudus igasugune võimalus hoolitseda raskustesse sattunud vaimutegelaste eest. Teiseks ei olnud Liiv sellal veel kaugeltki nii tuntud kui hiljem. Ta looming oli juhuslik, haiguse hoogude ajal hävitas ta palju oma tööd, üldsusele oli temast vähe teada. Ja lõpuks oli Liiv igasuguste hoolitsuste vastu äärmiselt hell. Korduvalt põgenes ta kohtadest, kus ta omaksed, sõbrad või austajad olid loonud talle asupaiga. Eks ole me sageli kuulnud, et mõnd tähtsat inimest on tunnustatud alles pärast ta surma, vahel võib-olla alles sajandi pärast. Seda mitte üksi meil, vaid terves maailmas. Niisugune oli ka Juhan Liivi saatus. Ja teiselt poolt on ta elu tõenduseks, et inimese tõeline väärtus pole see, kui võrd ta on silmapaistev või austatav, vaid see töö ja need väärtused, mis ta loob.

Juhan Liiv suri täies meheas. Ta oleks võinud veel aastakümneid elada, oleks jõudnud näha isegi vabaduse koitmist meie isamaal. Kuid tõbi ja viletsused murdsid luuletaja. Järelepõlved on tänulikud talle sellegi pärandi eest, mis ta on jätnud oma loomingu kujul. Nüüd, kus on täitumas veerand sajandit kirjaniku maise tee lõpust, tuletagem põgusalt meele ta elukäiku.

Juhan Liiv sündis kehva kantniku pere seitsmenda lapsena 30. aprillil 1864. Ta sünnikoht on kehv Riidmaa popsikoht Peipsi rannal. Poisi paariaastane olles kolis pere Rupsi külla Oja tallu. Lapsepõlv ei olnud

kerge. Pere oli suur, põllud viletsad ja väikesed. Oma kodust kirjutab luuletaja hiljem:

Vaene oli meie talu,
vaene ilma otsata,
pilgata sain palju, palju, —
vahest mõnda lugeda.

Sinna lisandus veel ülekohtus mõisniku poolt:

Ei nad meie kohta ostnud,
Kulla kallid emake!
Mättaid niitsime me ise,
jääme ikka elusse.

Seda tean, kuid isa talu
vanast võetud võimuga:
herra tema mõisa külge
võttis kavalusega.

Kuidas asemele anti
metsast kehva söödike;
kuidas sealtki ära aeti —
sööti vaja mõisale!

Säl siis nutsid, emakene:
kuhu lähen lastega!
Säl siis põdesid ja kurtsid,
seda kõik sain näha ma.

Kõigele kehvusele vaatamata oli Liivide talu siiski ümbrusest kultuursem. Seal loeti raamatuid, püüti jõudumööda kodu korrastada ja laste kasvades katsuti anda neile ka haridust. Nii õppisid Juhani kaks venda, Jakob ja Elias, õpetajaiks ja tulevane kirjanik ise sai tollastes oludes nimetamisväärse kooli-hariduse.

Poisikesena oli Juhan hädise tervisega. Iseloomult oli ta jonnakas ja viriseja. Haavus kergesti. Ema kurtis, et suurest lasteperest on olnud Johannesega kõige rohkem vaeva ja muret. Poisi nimi oli nimelt Johannes, Juhanit ta hakkas tarvitama hiljem kirjanikuna. Poiss ei seltsinud teistega, hulkus palju metsas, otsis linnupesi ja vahtis valendavaid purjesid järveseljal. Töös polnud ta palju asja, meelsamini käis ta karjas. Kuid selle eraku poisi vaim oli virge. Lugema õppis ta varakult. See sai talle varsti kireks, mis kestis surmani.

Järgnes selleaegne tavaline koolitee. Poiss hakkas kümneaastaselt käima naaberküla Naelavere külakoolis. Suurt asja sellest koolist ei olnud. Õpetaja palgaks oli maa. Koolitöö ajal õiendas ta talutöid, lapsed olid omapead või vanemate poiste õpetada. Ei ole põhjust arvata, nagu oleks tulevane kirjanik selles koolis kolme talve jooksul palju juure õppinud juba varem omandatud lugemisoskusele. Aga õppimishimu oli. Nii pandigi nooruk, pärast seda, kui ta oli vahepeal kaks aastat kodus veetnud suvel karjapoisina, talvel tööpoisina, Kodavere kihelkonnakooli. See kool vastas ligikaudu praegusele 6-klassilise alg-

kooli kursusele. Muu hulgas õpiti seal ka saksa keelt. Kool oli maksuline, õpperaha oli 10 rubla aastas (20—30 krooni), mille tasumine aga vanemaile suuri raskusi tegi. Kihelkonnakooli läks Liiv 15-aastaselt. Õpis seal vaheaegadega mitu aastat, kuid lõpetamiseni ta ei jõudnud. Huvitus saksa keelest ja veelgi enam viiulimängust, nõrgimaks aineks oli tal matemaatika. Kaasõpilastega ta ei sobinud, oli sageli hell ja pahur.

Esimesi kirjanikukatseid tegi Juhan Liiv oma venna Jakobi juures Avispeal Väike-Maarja kihelkonnas. Vend Jakob oli seal õpetajaks ja vallakirjutajaks. Haigestunud, kutsus ta endale Juhani ajutiseks asendajaks. Jakob Liiv oli siis juba nimega luuletaja. Kui ta Juhani esimesi katsetusi olevat kritiseerinud, olevat ta ennustanud, et tuleb aeg, kus teda mitte Jakobi vennana ei tunta, vaid vastupidi. Ja nüüd teame kõik, et see ennustus on teostunud. Kuigi Jakob Liiv omab tunnustatud koha meie vanemapõlve luuletajate peres, ei küüni tema saavutused ja osatähtsus eesti kirjanduses Juhan Liivi lähedalegi.

Järgnesid eneseteostamise aastad Juhan Liivi elus. Ta töötab mitme ajalehe toimetuses Tartus, Viljandis ja Tallinnas. Pääseb isegi veel korraaks edasi õppima. Nimelt paigutab „Virulase“ toimetaja Jaak Järv Liivi 1886. aastal Treffneri eragümnaasiumi õpilaseks. Kuid see katse äpardub. Liiv jääb gümnaasiumi vaid pooleks aastaks. Ta eelharidus on lünklik, lisaks puudub tahe korrapäraselt õppida. Takistajaiks osutuvad veel haiglane olek, halb vahekord koolijuhatajaga ja lõpuks ka toetajaga J. Järvega. Nii lahkub Liiv koolist, ilma et ta oleks suutnud midagi saavutada.

Nüüd viibib ta mõne aja sugulaste juures, siis jälle ajalehtede toimetustes, kuid ta ei püsi kaua tööl. Kurdab viletsat tervist: seest veninud, seedimine rikkes, pea uimane. Käis küürus, hoidis kõhtu kätega kinni ja laskis end külaarstidel tohterdada. 1892. a. loobub ta täiesti ajakirjaniku ametist ja katsetab iseiseisva kirjanikuna tegutseda. Üürib endale Tartus korteri ja töötab mõne kuu. Sel ajal valmib tal ta parim jutustus „Vari“ ja mitu vähemat tööd. Kuid kirjaniku vaimujõud on läbi. Detsembris 1892 avalduvad tal selgesti nõdrameelsuse tundemärgid, mis juba varemgi puhuti on märgata olnud. Liiv kannatab tagakiusamise kartust. Ta kuuleb igasuguseid hääli, arvab, et inimesed teda jälgivad jne. Ravimine närvikliinikus ei anna tulemusi ja sellest peale elab Liiv elu lõpuni puhuti mõisatuse juures, puhuti meeltesegaduses. Koduta

hulgub ta ümber, peatudes tuttavate juures Tartus, Tallinnas, Laiusel, Raplas, kõige enam aga omaste ja sugulaste juures Alatskivi ümbruses ja Väike-Maarjas. Vaimuhaireile seltsis keskeas veel kopsuhaigus, mis lõpetas paljukannatanud kirjaniku elutee 25 aasta eest.

Juhan Liivi tööd ei ole leidnud tunnustust mitte ainult pärast ta surma. Ta jutustused ja luuletused olid tuntud juba ta eluajal. Eriti tunnustavalt suhtusid Liivisse 1905. a. paigu kujunenud kirjandusliku rühmituse „Noor-Eesti“ liikmed — noored kirjanikud Gustav Suits, Friedebert Tuglas j. t. Nad toimetasid ta töid trükki ja kogusid isegi raha Liivi toetamiseks. Ometi suutsid nad vähe kergendada kirjaniku maist vaevateed.

Miks mäletame siis Liivi nii kaua pärast ta surma? Kas ta kannatuste või hariduse poole püüdmise pärast? Seda ka. Kuid see on eeskätt kaastunne, mitte imetus ja hindamine. Viimaseid tingib ta looming. Kaasageds hindasid Liivi eeskätt jutukirjanikuna. Ta „Vari“, „Kümme lugu“, „Nõia tütar“, „Käkimäe kägu“ j. t. on üldiselt loetud ja tuntud juba nende ilmumisest saadik. Eks enamik „Meie Noorusegi“ sõpru ole lugenud suure kaastundega ja otse hinge värinal lugu sellest peipsikandi poisist, kes Kukulinna hurtsikust püüdis valguse poole, kuid kes murdus masendavate olude ohvrina. Eks ole me kõik lugedes kaasa rõõmustanud trallitava karja-Villuga, aga millise ängistusega oleme jälginud ta hävitamist jõhkra mõisahärra poolt. „Varjus“ kordub mitmel puhul lause „kui seda metsa ei oleks“. See oli mets, mis varjas Peipsi sina ilumeelse karjapoisi eest, see oli raske olude ja vaimupimeduse mets, mis ei lasknud pääseda Villut haridusele. Kas märkate sarnasust Villu ja kirjaniku enda saatuse vahel? Mõlemad igatsesid karjapõlves Peipsit näha, mõlemad takistas varimets hariduse valgusele pääsmast, mõlemate elu vaibus nõdrameelsusse. Märganud seda sarnasust kirjaniku elukäiguga, loeme veel suurema hardusega seda tuttavat lugu.

Ärgem hakakem loetlema kõiki ta lühijutte. Neid on terve hulk, ühed väärtuslikud, teised vähem. Kuid teadkem, et kirjaniku peaväärtus ei seisa mitte ta jutuloomingus. Ta laulud on need, mis kindlustasid ta kirjaniku kuulsuse ja surematuse.

Kui palju Liiv neid üldse kirjutas, seda ei tea keegi. Haiguse hoogude vahel kirjutas ta neid mõnikord paberilipakaile, raamatuservadele ja ajalehe veergudele. Kuid samas põletas ta neid mingis meeleheite tuhinas. Ja

põhjust on karta, et hävisid tihti just ta parimad asjad. Aga neistki mõnest sajast, mis on säilinud, on küllalt, et kirjaniku väärtust tunda. Õieti on suurem hulk keskpäraseid, nende hulgas väiksem kogu meisterteoseid. Noored lugejad neid muidugi palju ei tunne, vahest ei oska kõiki veel hinnatagi. Ent ometi teame ta südamesooje isamaalaule, nagu „Ta lendab mesipuu poole“.

Nii hing, oh hing, sa raskel a'al,
kuis õhkad sa isamaa poole;

— — — — —
Ja puhugu vastu sull' surmatuul
ja lennaku vastu sull' surmakuul:
sa unustad surma ja hoole
ning tõttad isamaa poole.

Või

Ma lillesideme võtaks —
sind köidaks sellega,
sind köidaks sellega ühte,
oh õnnetu Eestimaa!

— — — — —
ja vere sideme võtaks,
võtaks venna südame ma —
ja köidaks sellega ühte
sind, õnnetu Eestimaa!

Neid valulis-tundlikke laule isamaast kirjutas Liiv mitmeid. Need on härdalt südamega tuntud ja lähevad ka lugejale südamesse.

Aga kaasakiskuvad on ka laulud, kus kirjanik oma õnnetut saatust kirjeldab:

Ma olen pime, ma ei näe enam,
mul palju valgust oli vaadata,
siis kadus usk ja kadus valgus ka —
ei näe enam!

— — — — —
mul paistis selgus tähtepiiri alges.

kuid kõik läks pimedaks, kui süda kalges —
ei mõista enam.

Oma austajaile noorile kirjanikele kirjutas ta:

Mind ärge austage —
ei iial iganes!
Üks valus vale mõiste
on liikvel aja sees.
Nad hirmsad on, mu laulud,
ja hirmus mu süda sees,
nii hirmus nagu mu saatus —

Eks ole raske enda kohta sellast otsust anda!

Meil pole siin võimalust vaadelda ulatuslikult Juhan Liivi loomingut. Seda õpivad noored koolis, sellega tutvutakse loodetavasti ka iseseisval lugemisel. Teadkem, et selles on palju parimat, mida eesti luule on andnud. Mälestades kirjanikku ta 25. surmapäeval tunneme kahetsust, et vaimusegadus takistas ta loomistööd, et ta suure osa oma toodangust hävitas ja, lõpuks, et surm ta enneaegselt ära kutsus. Kuid ühtlasi oleme tänuks selle eest, mis meile on säilinud.

Ja kui satume matkama Peipsi rannikul, peatagem Alatskivi surnuaial, kus puhkavad Juhan Liivi maised jäänused. Suurte puude alt leiame malmist hauasamba, millelt loeme kirjaniku enda luuletatud laulu:

Kui tume veel kauaks ka sinu maa
ja raske su koorem kanda,
kui enam ei jõuaks, ei jõuaks sa
su soovide siniranda, —
täht süttib ehk taevas su üle veel,
lill tärkab su hua pinnast
ja sinu mõte ja sinu meel
kord tuksub su rahva rinnast, —
ja liigub ja loob ja lehvitab
ja kauneid radasid rajab,
su rahva koda see ehitab
ja põlvest põlveni kajab.

Villem Altoa.

TERVISHOIULINE

Hommikune pesemine

Igäiks meist tahab olla karastatud ja terve. Meie ei taha kujuneda õrnaks taimekeseks, mis ei kannata tuulepuhangut ega külma vihmapiiska, vaid peame olema kui tugevad puud, mille oksa ei murra tuuled ja mille tüve ei jõua pai-

nutada sügistormid. Selleks karastame end mängude ja kehaarendamisega ja tunneme sealjuures suurt lõbu.

Üheks oluliseks karastusvahendiks on hommikune pesemine. See on ees-

kätt vajaline puhtuse pärast, sest puhtus on üks esimesi tervishoiu-nõudeid.

Voodist välja hüpates, pärast seda, kui oleme sooritanud oma kehaharjutused, asume keskvooni lahtiriidetatuna pesukausi juure ja kõrvaldame põhjalikult seebi ja vee abil nahalt kõik need tolmusakesed ja nahakestakesed, mida me palja silmaga isegi ei näe, millised ei või aga jääda nahale ihuaukude ummistuseks ja naha tegevuse takistuseks.

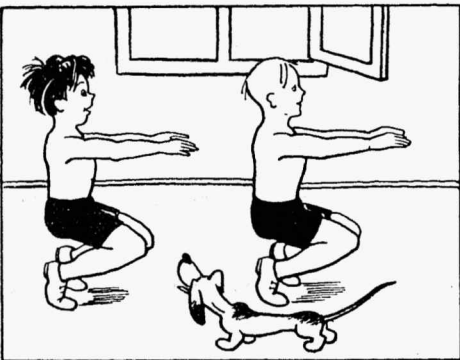
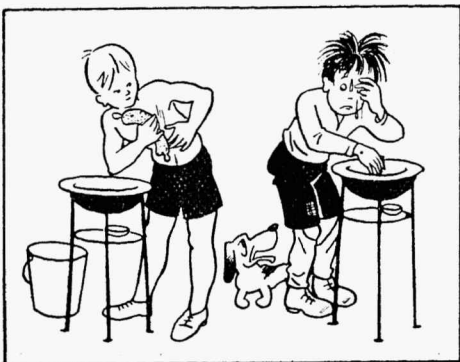
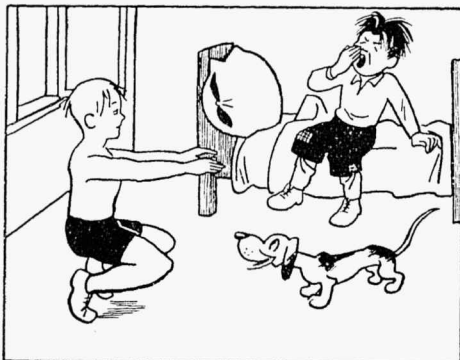
Esiti teeb hambahari oma töö. Selle järele kätepesu-harjake toob välja küünnete vahele kogunenud mustuse osakesed, seep haarab endaga kaasa mittevajalised osised käte nahapinnalt ja vesi uhub need koos seebiga. Nii võime puhtate kätega jätkata silmnäo, kõrvade, kaela ja keha pesemist. Seep ei tohi liiga kange olla ja nahka ärritada, ta peab olema aga küllalt vahutav, et oma otstarvet täita. Sest vahumullike on oluline, aidates mustuse osakesi nahapiludest välja tuua.

Äratarvitatud seebi järgi otsustatakse inimese puhtuse üle. Öeldakse, et seebi tarvitamise järgi võib otsustada ka rahva kultuursust.

Naha ülesandeks on kaitsta meie sisemisi elundeid väliste mõjude ja nakkuste eest, nahk reguleerib soojuse väljumist meie kehast, eristab laguaineid jne. Higi ja rasunäärmete avaused peavad olema korralikult lahti, ei tohi anda pisikutele võimalust arepeda naha piludes ja augukestes.

Pesemine seoses mustuse kõrvaldamisega avaldab tervendavat toimet naha korrapärasele tegevusele üldiselt; pesemisliigutustega elustatakse ka naha näärmeid ja ergutatakse ringvoolu pinnalistes veresoontes ja mahlateedes. Hommikusel pesemisel peab eriti korralikult mõjutama ka kaela piirkonda, mitte ainult naar korda niiske käega ümber kaela tõmmates, vaid nii nagu teeme seda kätega, hõõrudes ja muljudes nende nahka. Kaelal elustuvad ka sügavamal asuvad koed ja kogu see piirkond harjub enam ja enam väliste mõjutustega.

Noored, kes mitte küllalt korralikult ei täida hommikuse pesemise nõudeid, jäävad nõrgemaks ja kannatavad sagedamini igasuguste nohude, hingamisteede katarride ja kurguhaiguste all. Kurgumandlite paistetused ehk „kahepoolsed“

Lugu sõnadeta

on neil sagedamad ja korduvad tihtigi seoses väliste temperatuuri kõikumis-

Reisikirjad Egiptusest

(Järg)

Katakombid Kom el Schogafas on väga huvitavad. Astudes autost avarale hoovitaolisele väljakule märkasime selle keskel klaaskuplit. Ei võinud aimatagi, et siin on sissekäik allmaailma, et siin asub endine matmispaik, millesse laskume mööda keerdtreppi. Alles 38 a. eest olevat need katakombid juhuslikult avastatud ja nende väljakaevamine, kordaseadmine peale umbes 500 luukere eemaldamist, on palju aega, oskust ja raha nõudnud. Oletatakse, et see on alguses olnud ainult ühe perekonna rahula — arhitektooniliselt moodustab kivist väljaraiutud matmispaik ühe terviku, mida hiljem on suurendatud uute käikude juurehitamisega, uute mausekambritega ja saaliga, kus surnute mälestamispühadel söödi ja joodi ja end siit ilmast lahkunute omaste keskel arvati olevat. Mõistatuslikuks kujunevad katakombid, kui analüüsida seal leiduvaid skulptuure, millel imelikul kombel on segatud greeka, rooma, kopti ja egiptuse elemendid. Leidub kujusid, millel on greeka portree-pead, riietus aga on vana egiptuse stiilis, egiptuse jumalad on rooma sõdurite riietuses ja kannavad nende relvi; sarkofaagidel on girlandid, viinamarjad, maskid — nii kui neid tuntakse puht greeka kunstis — ja ühtlasi ka egiptlaste jumalad ja sümbolid.

Siin, Kom el Schogafasi katakombides, on kunstiajaloo alal palju uurimistööd tehtud, kuid selgusele pole veel jõutud väga paljudes küsimustes. Aga ega meie neid lahendada hakka! Mõned meist kipuvad juba ammu elektrivalgusest heleda päikese kätte, surnuteriigist üles elavate hulka, ja suurepärase juhi asjatundlikud seletused ei leia neis mingit vastukaja. Kahju.

Keerdtreppi mööda pääseme jälle üles ja vaadates autost veel kord ringi, näen veel mitut liivaküngast. Võib-olla peitub nende all veel rohkesti sala-

dusi, võib-olla tuuakse sealt kord veel palju huvitavaid päevavalgele...

Meile tehakse ettepanek külastada siin läheduses asuvat varjupaika, ehkki see ei kuulu harilikult turistide kavasse. Egiptus, kus seni vaesemate rahvakihtide elujärg kedagi ei huvitanud, kus paaripeastriise valurahaga võis end vabaks osta inimese auto alla ajamise süüst, — tegeleb juba tervishoiu ja sotsiaalhoolekande küsimustega. Aleksandrias, kus on prantsuse, inglise, greeka, itaalia toredad haiglad, on ka Kuningas Fuad I haigla, mis on üks eeskujulikemaid asutusi sellel alal. Ma ei taha teid väsitada selle kirjeldusega, olgu vaid tähendatud, et selle pimestav puhutus, komfort, kõikide haigeravi võimalikkude aparatuuride ja seadeldiste rohkus ja laboratooriumid jäta- vad mulje, et mis moodne arstiteadus üldse võib teha inimelu päästmiseks surma küüsi, saab siin tehtud täiuslikult. Kui siiski mõni patsient hinge heidab, siis on see paratamatus, mille vastu on iga kunst ja abinõu võimetu.

Varjupaigas aga oli kena, ja elurõõmu tundus palju neis väikestes hoolealustes, poistes ja tüdrukuis, kellelele kaks suurt avarate saalidega hoonet on saanud kodus. Ruumide sisustus on lihtne, kuid otstarbekohane; nad ei läigi enam, nad on juba veidi kulunud, kuid puhtad. Põrandad olid veega üle ujutatud — neid hakati parajasti küürima; pärani uste ja akende tõttu oli õhuvahetus tõmbetuule näol vägev.

Poisid-murjanid, kõik paljaksagetud peadega, olid klassides ja istusid samasugustel pinkidel kui meiegi koolides; meid nähes nad tõusid kähku püsti ja võtsid valvsesaku. Opetaja lasi üht poissi demonstreerida oma lugemisoskust, ja valju häälega see lugeski sorinal midagi, millest meie muidugi sõnagi ei

tega. Hommikune pesemine aitab karastuseks siin palju kaasa.

On selge, et selleks otstarbeks meie ei tohi tarvitada sooja vett, mis teeb õrnaks ja hellitab, vaid vesi olgu võimalikult külmem, vastavalt välisele ilmastikule. Nõrgemad lapsed, kes pole veel küllaldaselt harjunud külmemaga, peavad esialgu kasutama toasseisnud vett või välisvett natuke sooja veega leigendamaks, kuid järk-järgult, võimalikult mõnede nädalate jooksul, tuleb üle minna külmemale vee tarvitamisele. Tugevnedes võib kasutada isegi juba sellast vett, kus jäätüki sees ujuvad.

Pesemisele järgnevalt peab toimuma pestud kehaosade ja käte kuivatamine. Sellejuures tuleb nahka hõõruda ja kuivatada korralikult. Ei tohi jätta nahka niiskeks, sest tavaliselt tuleb peatselt

välja minna ja niiske naha kaudu võib väliskülm mõjuda kahjustavalt.

Igäühel peab olema oma käterätt. Rätik olgu enne tarvitamist kuiv ja puhas. Niiske rätikuga ei saa korralikult kuivatamisest juttugi olla. Pärast kuivatamist asetame rätiku ilusasti selleks ettenähtud nagile rippuma.

Hea eeskuju etendab hommikustel pesemistel tähtsat osa. Seejärel vanematel tuleb eeskujuks olla noorematele, et nad harjuksid iseseisvalt võimalikult varemini selle toiminguga. Harjumus etendab meie elus üldiselt ja ka käesoleva küsimuse puhul väga tähtsat osa.

Üldine kehapuhtuse eest hoolitsemine on omaette küsimus, see peab käima omasoodu. Hommikusi pesemisi aga kasutame enda karastuseks ja seda on tarvis meile kõigile.

Dr. R. Roots.

mõistnud. Heites pilgu raamatusse nägin araabia tähti, mis meenutavad paberile pillatud ja ritta aetud kuivi teelehti.

Tütarlapsed näisid olevat aramad. Külaliste tulekul nad pisut kokkusid ja surusid end üksteise vastu, justkui otsides kaitset teise juures. Paljudel olid pead sisse määritud mingi salviga nahahaiguse ravimiseks, kuid silmahaiged, keda siin nii palju võib kohata igal tänaval, nende hulgas ei olnud.

Uhes töökojas olid poisid parajasti ametis kingsepatööd õppimas. Nad töötasid kiiresti, osavalt ja korralikult, nii et nad kindlasti kord meistriks saavad.

Minu teel tublisti kannatada saanud käekoti parandas õpetaja ise asjatundlikult ja hoolega. Selle töö ja tahvile artistlikult joonistatud kinga järgi otsustades pidi ta olema oma alal tõeline kunstnik. Ta ei rääkinud ühtki euroopa keelt, aga me saime üksteisest hästi aru, sest me kõnelesime ürginimeste märkide keelt. Olgu talle siinkohal ka veel aitäh öeldud.

Me lähenesime juba autodele, kui meid paluti veel pisut viivitada. Meile taheti nimelt demonstreerida poiste võimeid võimlemise alal ja me oluksime eba- viisakad, kui me mitte poleks seda palvet täitnud. Õpetajate silmad särasid, kui me nõustusime, ja silmapilk tormasid skautide vormiriides poisid-kasvandikud suurele väljakule, kus rühmadesse jaotatuna meile mitmesuguseid harjutusi näidati. Kõik klappis hästi, kuid lõpmatuseni meie ei võinud siiski pealtvaatajajaks olla: kõhud olid tühjad...

Me ruttasime einetama. Mitte võõrastemajja ega ka mitte restorani, vaid kuhugi, kus võis saada „koduseid lõunaid“. Lõuna oli maitsev; kõige toredam oli tumepunane pool tundi jääkapis seisnud suhkrumagus arbuus. Ja kõige huvitavam oli see, et teinajaks olid saledad 10—12 aastased neegri poisid, ilusad kui pildiraamatus. Kõigil mustad käharpead, põlevad silmad, sinakas-valged hambad, kõik maani triibulistest sinistes kuubedes ja — kõikide nimi oli Muhamed. Kui nad korraga üksteise kõrval oleksid seisnud, siis, võib-olla, oleks võimalik olnud neid üksteisest eral-

Nouzha park

dada. Aga nii ei teadnud keegi meist ütelda, kas oli see nüüd Muhamed I, kes vett tõi, või Muhamed II, kas taldrikuid koristas Muhamed III või Muhamed IV...

Vaatamata sellele, et me juba palju uut olime näinud, kipitas hinges teatud rahulolematust: Aleksandria osutus liig euroopalikuks, tähendab, liig tuttavaks. Me ootasime aga midagi päris uut, ennenägematut. Kas siis tõesti on igal pool kõik sarnane?

Pärast lühikest puhkust otsustati sõita Nouzha aeda, õigemini parki. Vaevalt jõudsime sinna, kui meid valdas sügav rahuldustunne: loodus, õigemini puud ja põõsad, tõendas, et meie ei ole Euroopas. Sest keegi meist polnud varem näinud seda, mis nüüd avanes meie silmale selles hiigelsuures pargis, kus parajasti püüti ilusat rohelist muru.

Me kõndisime teed mööda, mida palistasid mastikõrgused palmid, me väljusime platsile, kus kasvasid puud, mis näisid leegitsevat tulipunastest õitest; me nägime palme, millede paarimeetripikkused õievaredd olid tihedalt kaetud lumivalgete kellukestega; sattusime palmidele, millede lehed olid kui hiigellehvikud, palmidele, millede tüved näisid marmorist raiutud olevat, palmidele, millede lehed olid ümbritsetud ripnevate raskete datlikobaratega. Me peatusime puu juures, mille tüvi oli jäme kui Põide kiriku torn, mille lehestikust ei tunginud läbi ühtki päikesekiirt ja mille okstest rippusid alla kõiepaksused õhujuured. Me puudutasime puu lehti, mis selle järele kokku tõmbusid, me imetlesime puud, mis meil toas lillepottides kasvavad. Me nägime puud, millede kaunad olid pikad kui mõõgad, ja lõppeks puud, mil kasvavad — maksavorstid. Muidugi polnud need tõelised maksavorstid, aga ta imelik vili oli ümmargune, paks, värvilt rohekas-hall ja pikkuselt täiesti maksavorsti sarnane. Kui nende vorstide vahele oleks riputatud tõeline maksavorst, poleks keegi teda selle puu imelikust viljast eraldada suutnud.

Ja tiigi juures nägime õunapuu õite värvi õn-roosasid graatsilisi flamingosid, laiade nokkadega kohmakaid pelikane ning musti pardisarnaseid linde, kes kisa-käruga ning tiibade plaksutamisega meie tähelepanu püüdsid enda peale tõmmata, et ka foto-plaadile sattuda. Siin Nouzha aias keset troopilist taimestiku tundsin, et olen Aafrikas.

„Teil on õnne,“ ütles juht. „Aleksandrias on ainult üks hiina söödav koer. Teda nähakse harva, aga teie näete teda kohe esimesel päeval. Tõesti, teil on õnne.“ Me vaatasime ringi ja nägime ühelt kõrvalteelt kaht daami meie poole sammuvat, nende taga punakas-kollane karvanäss. Keegi ei leidnud

Pompeiuuse kolonn

temas midagi isäralikku. „Aga vaadake ta keelt,“ sõnas juht. Me vaatasime. See rippus kuumuse tõttu üle hammaste, nagu kõigil koertel, keda nägime Egiptuses, ja see keel oli — must.

Mida veel jutustada teile, armsad noored, Aleksandriast? Basaarist, kohvikust, tömmunahalistest? Kardan, et niigi olen teid väsitanud, seepärast lõpetan seekord sõiduga mööda Aleksandria 20 km pikkust plaazi.

Paremal — lainetav Vahemeri, vasakul — alguses elegantsed võorastemajad, kohvikud, skväärid, nii sõidame kuninga suure lossi poole, kus toimuvad ametlikud vastuvõtud; siis pöörame tagasi ja sõidame lahe randa mööda ida poole, mööda veel uhkemaist kohvikust, siis rikaste Aleksandria elanike suvilaist, laagrist, kus telkides suvitavad inglise garnisoni perekonnad, siis väiksemaid suvilaist. Rannal näeme siin ja seal hoiatusmärke, mis tähendavad, et suplemisel tuleb olla ettevaatlik. Mõnes kohas oli suplemine sel päeval keelatud — lainetus oli liig tugev.

Vaba randa peagu polegi. Igal pool kabiinid, mis organisatsioonide ja ettevõtete vahel ära jaotatud. Kehvematel suvilad olid ehitatud otse liivale — mingit puud ega põõsast polnud näha. Seepärast tundus plaazi lõpul nähtav palmide mets oasina. Kuid selgus, et see on kuninga suveresidendi ümbritsev park. Kui me selleni välja jõudsime, nägime parki ümbritseva kõrge müüri lahtise värava juures terve hulga sõjaväelasi või politseinikke, valgeis mundreis, laiad punased linnud üle öla, peas muidugi fessid. Panime tähele aias ka punast autot. Arvati, et kuningas varsti välja sõidab. 18-aastane kuningas Faruk I, kes kevadel abiellus, ja veedab oma abikaasaga suve Aleksandria mererannas, on oma lihtsuse tõttu populaarne. Ta kihutavat tihti autos plaazi mööda, istudes ise rooli taga.

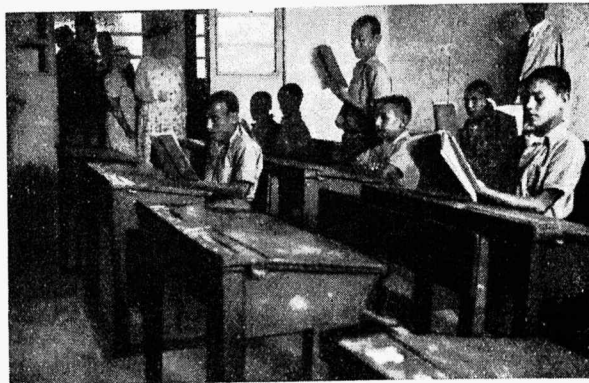
Me sõidame lossiast mööda ja pöörame siis tagasi linna poole. Olnuks rohkem aega, oleksime võinud Abu-Kirini välja sõita ja teel peatuda ka kohal, kus kord maailmakuulus tulitorn seisnud, kuid päike oli juba loojenemas ja kui ta mere taha kaob, on ka varsti pime.

Kui me hotelli jõudsime, võttis uksehoidja parajasti väikese mati, aetas selle trepi kõrvale, põlvitas ja hakkas oma õhtupalvust pidama. Käed risti üle rinna, ta tegi kummardusi puudutades laubaga põrandat, tõstes siis jälle pead, pöörates silmad taeva poole. Oli ilmne, et ta oli täiesti süvenenud oma õhtupalvusesse ja et ta meid, kes me teda jälgisime, ning neid, kes hotelli tulid või seal väljusid, tähele ei pannud, üldse ei näinudki.

Meil nii ei palvetata.

II. DELTA JA NIILUS

Rahvusvaheline linn greeka-romaa muuseumiga ja kõikide Euroopa suurriikide pankade, koolide ja haiglatega on seljataga.

Araabia kool Egiptuses

Kiirrong viib lõuna poole, kus mind ootavad vana Egiptuse ehituste ja kunsti imed.

Kannatamatult ootan silmapilku, kus näeksin Niilust, püha Niilust, Egiptuse eluallikat. Ma vaatan silmad peast, et teda näha, kuid mööduvad ikka põldud ja palmimetsad, fellahite külad kuivatatud Niiluse mudast onnidega, väikesed, kuid imekenad mošeed, pühakute haudade kuppelehitused. Siin-seal sammuvad ka majesteetlikult kaamelid ja tripeldavad heatujuline eeslid. Nii kaugele kui silm ulatub on kõik roheline, kõik kasvab, õitseb, et vilja kanda.

Puuvillapõõsad on üle külvatud kollaste õitega. Paari kuu pärast nad muutuvad kapslikeks, milledest paistab ilus valge puuvill — parim maailmas. Mais, riis ja suhkrupilliroog moodustavad kõrgeid seinu. Räägitakse, et araablased ei tarvitagi suhkrut, vaid rahuldudvad tihti ainult pillirooga. Võib-olla saan ehk ka kord suhkruroo tüki suhu pista ja seda imeda kui kompekki...

Raskeid allarippuvaid datlikobaraid nähes meenusid mulle tillukesed kitsad peerukarvikesed, milledes meil enne jõulu datlid müügile tulevad. Kontrast nende karvikete ja sinsete palmide vahel ajab naeru peale: üks sinne datlipalm, mis 80—100 kilo datleid kannab, annab vist meie suurimatele kauplustele nende tagavara terveks aastaks... Kuid ostan tingimata jõuluks niisuguse karvikese: võib-olla sisaldab ta kuldpruunidena neidsamu marju, mis ma siin rohelistena praegu näen.

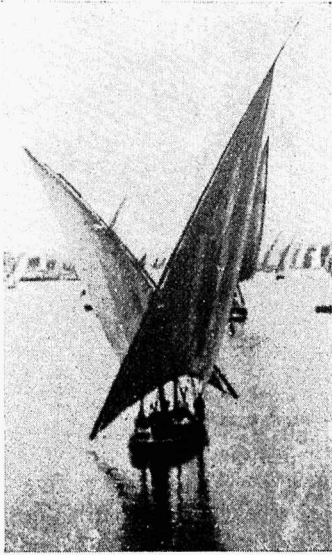
Äkki paistavad kõrgete põldude tagant purjed ja mastid, need omapärased teravad purjed kõrgetel mastidel... On see ehk Niilus? Ei. Niilus peaks laiem olema, teda peaks nägema. See on mingi kanal. Need on ju siin lugemata palju.

Vanasti läbisast deltat seitse Niiluse haru. Nüüd on neid ainult kaks ja nende suubumisel asuvad oma nimede kokkukõla pärast kergesti meelejäävad kaks linna — Rosette ja Damiette. Nende vahel katab deltat ennast, — seda maakaartidel nii väiksema paistvat kolmnurka, mille pindala aga vastab üle poole Eesti mandri pindalale — nüüd tihe kanalite võrk ja tänu sellele on põldude niisutamine siin kergem. Seepärast on delta ka Egiptuse viljarikkaim osa.

Lapseasas kujutasin endale Egiptust omamoodi: hõbedane lint smaragd-ümbrises, mis asetatud omakorda hiiglakuldraamistisse. Kuldraamistist — kõrbe — ma pole veel näinud, aga smaragdi mööda ma sõidan praegu ja nüüd näen ka hõbedast linti: me lähene sillale ja selle all Niilus veeretab tasa oma vett mere poole. Nii pikkamisi, just kui oleks igal veetilgal kahju lahkuda neist kallastest, kus nad on näinud hüt-

Aleksandria skaudid

Paat Niilusel

Toimetusele: Eelmise numbri „Reisikirjades“ ilmunud Rosette'i kivi pilt oli sattunud „jalad ülespidi“, millist eksitust palume vabandada.

te ja paleesid, palme ja põlde, templeid, kirikuid ja mošeesid, kõrbe ja mägesid; nii vastumeelselt, just kui kardaks ta tundmatust merevoogudes; nii laisalt, just kui oleks ta väsinud... Võib-olla ta ongi väsinud: 6500-kilomeetriline teekond — see oleks meilt Hispaania piirini ja tagasi — pole naljaasi.

Nüüd teab iga koolilaps, kus ja kuidas algab Niilus; ta võib näpuga kaardil näidata Sinist ja Valget Niilust, aga veel meie vanaisad seda ei teadnud, sest alles umbes 60 a. eest — tähendab, peaaegu meie päevil — on vahvad mehed Kesk-Aafrikasse tunginud ja saladuse katte ta sünnipaigast tõstnud.

„Egiptus on Niiluse kink,“ kinnitas ajaloo isa Herodotos, kui ta Egiptuse Greekamaale avastas. Seda tundsid ja teadsid vanad egiptlased muidugi ise kõige paremini, sest, ümbritsetud kõrbedest, nende elu ja olemasolu oli tingitud veest. Ja seda nad said ainult Niiluselt; said talt veel rohkem — iga aasta peale regulaarsete üleujutuste põllurammu ta kõntsa näol. Niiluse veepinna kõrgusest sõltus nende saatus: oli see madal, siis ähvardas elanikke nälg, oli ta kõrge, siis saak oli hea, aga maksud kõrged, ja seepärast jälgiti ja mõõdeti tol ajal hoolega veepinna tõusu. 16 küünart pidi ta kõrge olema, et inimesed oma saagiga ja riik oma laekuvate maksudega võis rahul olla. Vihma sajab siin harva. Mulle jutustati, et 7 aasta jooksul pole siin vihmatilka nähtud, ja uuesti kinnitatakse, et „Egiptus on Niilus ja Niilus — Egiptus“.

M. N.
(Järgneb.)

Ilmari Kianto

Sääsesöömar

See on küll natuke kentsakas lugu, aga see juhtus ju ka koerakoonlaste maal. Nimelt sündis kord ühele vanamoorile veel seitsmes poeglaps. See ei hakanud piima jooma, vaid ajas aga suu ammuli ja nälpsas keelega tühja tuult.

„Mida sellele lapsele peab küll andma?“ küsis poisi ema murelikult. „Ta ju sureb nälga, kui piim alla ei lähe.“

„Ära hädalda ühti,“ ütles poisi isa, „las tuleb suvi, küll siis Looja rooga saadab.“

Ema imestas küll, et mis see isa oma jutuga mõtleb, aga kui talle meele tuli, et isad on arukamad kui emad, siis ta jäi kannatlikult ootama suve ja kussutas poissi, kes nälja pärast hirmsasti kisen-das. Ta ikka ainult ammutas suud ja nilpsas keelega õhku... Ema pani tähele, et tal on suu harilikust lapse suust suurem ja keel pikk nagu sipelgakarul.

„Ära karju midagi, pojake,“ lausub ema, „küll Looja sinulegi toitu muretseb. Isa ütles nii ja küllap isa juba kõik asjad teab. Kussu-kussu, kussu-kussu!“

Ja kui tuli suvi, kuulake, mis siis juhtus!

„Ära karju midagi, pojake!“

Poiss näpsas vallavanema proua ninalt kärbse

Jaanilaupäeval, kui õhk oli parajasti soojenenud ja kaasikud lõhnasid täies lehes ja kägu kukkus metsas ja järve pind helkis vaikselt ja suured sääseparved tormasid metsast inimesi purema, siis poiss näitas, missugune roog talle maitsis.

Ta sõi sääski nagu masin! Selleks ei olnud tal vaja muud teha kui oma suu laiali lahti ajada ja pikk keel kõrgele õhku sirutada ja suhu tagasi tõmmata, — tuhat sääske läks siis ühe sõõmuga poisi kõhtu. Kui ta nii umbes viis korda oli nälpsanud ja neelanud, lõppes sel kohal sääskede surumine ja lapsed võisid rahhus mängida.

Emaeideke ehmus hirmsasti, et mis laps see küll on, kes itikaid imeb, putukaid pureb ja sääski sööb.

Aga taat tähendas seepeale:

„Eks ma öelnud sulle juba talvel, et küll Looja pesamunalegi toitu muretseb, ja muretseki, nagu ennustasin.“

Kui ema oli aru saanud, et siin pole naljategemise koht ja et isal on tõsi taga, muutus ta väga rõõmsaks, rahustus ja hakkas isegi sääski püüdma ja neid poisile suhu toppima.

„Söö, söö, kullanupuke, neela, küll ema annab lisa!“

Aga ei emal olnud tarviski sääski püüda. Laps sai neid isegi nii palju kui tahtis.

„Lähme heinamaale,“ arvas isa jaanipäeva järele, „seal poiss saab värsket jumalavilja.“

Ja kui nad läksid heinamaale, siis pandi poiss, see saunarahva seitsmes laps, leinakase oksa otsa kiikuma, seal ta siis kiikus ja ahmis sääski, kes pilvena surusid ta ümber. Poiss sõi kindlasti vähimalt kolmsada tuhat sääske õhtus! Kuuldus ainult suu matsutamist.

„Kui see suuremaks kasvab, siis see sööb kolm korda nii palju kui praegu ja võib veel imet teha. Ära muretse, eit, me võime veel rikkaks saada, nii et pole vajagi enam heinamaal mässata.“

„Kas me tõesti võime rikkaks saada?“ küsis eit imestades, toetus reharvarrele ja pühkis pisaraid. Aga taat ei kõnelnud sellest enam pikemalt.

Kui nad olid elanud kuni järgmise suveni, siis oli poiss tolle sääsesõõmise poolest saanud juba nii kuulsaks, et suured saksadki käisid teda vaatamas. Käis ka vallavanema proua ja tõi suhkrurakku, aga laps sülgas kaku suust välja ja näpsas vallavanema proua nina pealt suure kärbse, kes tahtis purra seda peent nina.

„Oh!“ hüüdis siis vallavanema proua vaimustuses, „ma ei teadnudki, et teie laps oskab ka kärbseid süüa. Ma ei või kannatada kärbseid oma kodus, liiatigi kui nad nina peale tikuvad, ja kuna teie laps on kärbesööja, siis kas te ei võikis laenata teda meile selleks suveks?“

Saunataat kõneles peatoimetajaga

„Laenata last?“ imestasid eit ja taat ja unustasid suud lahti. Aga taat toibus varsti, pani suu kinni ja pilgutas eidele silma ning ütles vallavanema prouale:

„Suur tänu, auväärt proua, teie lahuse eest, aga lubage meil enne seda asja kaaluda. Kuigi meil on seitse last ja vaesus suur, siiski on raske loobuda oma kõige armsamast lapsest.“

„Eks ta ole,“ ütles vallavanema proua ja jättis saunarahvaga jumalaga.

Aga kui vallavanema proua oli saunast lahkunud, pistis taat viisud jalga, viskas märsi selga ja läks kõige otsemat teed linna. Ja linna jõudes läks saunataat otsemaid ajalehe toimetusse ja soovis kõnelda peatoimetajaga. Siis taat pühkis jälle tuhatnelja tagasi oma sauna ja naeris endale habemesse.

Ajalehes aga, mis levis kogu maailmas, ilmus järgmisel päeval niisugune uudis:

„Põhjamaa paradiisi võti leitud! Siin toimetuses käis eile üks saunamees kaugelt Nabamalt ja teatas, et tal on 2½-aastane poeg, kes pole kunagi joonud piima, vaid kes sööb ainult sääski, satikaid, kihulasi, kärbeid ja muid putukaid. Ja kuna me kõik teame, et sääsed ja igasugused muud putukad on Põhjamaa needus, mis takistab inimkonda nautimast Põhjala võlu niihästi töö kui ka puhkuse ajal, siis me saame aru, mis määratu tähtsus on sellasel imelapsel. Tema toob meile selle suverahu, mis meil seni on puudunud, tema on see võti, mille abil Põhjamaa paradiisi värav avaneb. Soovitame kõigile suhtuda heatahtlikult sellele lapsele ja meele pidada ta kehva isa ja ema.“

Niisugune teade oli ajalehes lugeda sellest sääsesööjast lapsest.

Inimesed lugesid seda teadet.

Ja taat sai kolme aasta jooksul rikkaks meheks.

Seda vaat sedaviisi, et kui inimesed laenasid sääsesöömarit-poissi kas heinamaale, põllule või lõbusõidule, siis nad maksid selle laenamise eest taadile ikka raha. Ja poiss sõi miljon sääske aastas. Pistis sääski nagu hekslimasin. Kiitis veel ise, et sääsed maitsvat eriti hästi.

„Neil on nii peened rood ja magus mahl! Ja nad sulavad kõhus nii hõlpsasti.“

Aga selle sääsesöömise tuhinaga oli unustatud laps ristimata. Ühel päeval tuli siis Koerakoonu papp ja küsis ägedalt:

„Mis nimi nimetule panna?“

„No pane kas või Kärbse-Käsper,“ sähvas taat, kes oli nüüd juba rahakas mees ja kandis kalevist vammust ja sandaale. Ja papp võttis ja ristiski selle poisi tõepoolest Kärbse-Käspriks, sest isa tahtis nii.

Kui poiss oli saanud seitsmeaastaseks, oli ta nii priske, et nii prisket poissi poldud Koerakoonus enne nähtudki. Sääsed Lapi- ja Turjamaal hak-

Küllap poiss praeguigi sööb lõunamaal kärbeid

kasid juba lõppema ja selle eest tuli inimestel kiita ainult Kärbse-Käsprit.

„Tule, kulla Kärbse-Käsper, meile!“ kutsusid kõik inimesed üksteise võidu. Ja poiss pidi jooksma läbi kõik talud ja veel koduteelgi purema sääski. Varsti peened proud viisid poisi oma buduaaridesse ja magamistubadesse, et ta hävitaks sääsed ja proudad saaksid rahus magada. Ei nähtud ka vallavanema proua peene nina peal enam ühtki kurja kärbest! Ja kui õpetaja kirikus jutlustas, siis nähti Käspri õpetaja selja taga seisvat ja püüdvat keelega vihaseid kärbeid, kes ähvardasid õpetaja pealage.

Aga ühel kevadepäeval, kui just para-

Matkapilte Selma Lagerlöfi kodumaalt

Rahvusvahelise kuulsusega rootsi kirjanik Selma Lagerlöf pühitseb 20. novembril s. a. 80-dat sünnipäeva. Kõrgele eale vaatamata jätkab ta innukalt kirjanduslikku loomingut. Mitmed Lagerlöfi paremad teosed on tõlgitud ka eesti keele, ja enamik „Meie Nooruse“ lugejaid on kindlasti lugenud tema ilusat „Nils Holgerssoni“, „Vagajutte Kristusest“ või muudki. Selma Lagerlöfi elutöö on kroonitud Nobeli kirjandusliku auhinnaga.

Väidetakse, et meie parim rahvaluule põlvnevat neist Setumaa keskustest, mis on looduslikult kaunid, kus on nägusaid künkaid, sügavaid orge, kauneid metsatukki ja vaheldusrikast maastikku. Neis kohis elavad meie kaasaegsed suurimad rahvalaulikud, seal asuvad meie parimad leelotajad ja sealt võivad meie kaasaegsed rahvaluulekogujad talletada kultuuriloo varasalvedesse väärtuslikemat vanavara.

Ka Selma Lagerlöf elab säärases Rootsi maakohas, mis oma ilult ei jää alla ühelegi Setumaa nurgale. Värmlandi ja Dalarnat, Selma Lagerlöfi kodumaakonda ja selle naabusala, peetakse Rootsi kauneimaiks. Siin laiuvad suured metsad mäekühmade vahel, siin on rikkalikult järvi, mida ühendavad kitsad, aga kiire vooluga kärestikulised jõed. Lokkavad

viljaväljad vahelduvad põlluharimiseks kõlbamatute kaljuseljandikega. Mägede, metsade ja järvede vahel valitsev suur rahu loob soodsad eeldused kirjanduslikuks loominguks, aga ühtlasi annab see kirjanikule ka inspiratsiooni, vaimustust, materjali.

Kuid Rootsi on selleks liigi suur maa, et olla huvitav ja kaunis ainult ühes või kahes maakonnas. Teame ju, et kuigi ta rahvaarv on ainult pisut üle kuue miljoni, s. o. üle kümne korra väiksem kui näiteks Saksamaal Austria ja Tšehhoslovakkia osadeta, on Rootsi pindala ometi Saksa pindalast suurem! Ulatudes lõunatipuga Eestist tükk maad lõuna poole tungib põhjaosa kaugele polaarvöösse. Rootsi loodus on vahelduv, kliimaatilised olud riigi lõuna- ja põhjaosas tublisti erinevad ja

jasti esimesed sääsed metsas pirisesid, ütles Käsper isale:

„Isa on nüüd rikas ja tal pole midagi häda ja ema elab nagu suure talu perenaine. Mina lähen nüüd maailma endalegi raha korjama. Mind juba natuke tüütavad need Koerakoonu sääsed.“

„Kuhu sa, kulla Käsper, lähed?“ haldasid taat ja eit. „Kas sa siis ei tea, et kui sa lähed minema, siis ei saa keegi enam sääskede pärast rahu?“

„Mis mina sellest hoolin,“ vastas ülbelt Käsper, see sääsesöömar, ja läks kodunt minema. Ja Kärkse-Käsper kõndis kuni maailma teise ääreni.

Ja muhameedlaste keiser ja hotentoti ja baši-bozuki kuningatar panid teda

sööma moskiitosid ja muid mürgiseid putukaid, kes palavatel maadel häirivad inimeste õnne. Ja seal kutsuti teda nüüd Moskiito-Matiks.

Ja mina arvan, et küllap see poiss seal lõunamaal on veel tänapäevanigi kärkseid söömas. Kuid siin Põhjamaal on Kärkse-Käspri äramineku järele siginud veel enam sääski ja putukaid kui oli enne Kärkse-Käspri.

Oh, kui see Kärkse-Käsper, Moskiito-Mati, tuleks veel tagasi! Oh, kui ta tuleks veel ühekski suveõhtuks, kui järv on peegelsile ja kägu kukub metsas ja kaselehed lõhnavad!

Soome keelest A. Korsen.

sellest tingituna ka rahva elu ja kombed maa mitmesugustes osades erilaadsed.

Me kõik oleme lugenud ajaloost, aga samuti võib-olla ka mõningaist ajaloolistest romaanidest, et eestlased on Rootsit tunnud juba muistsel iseseisvuse ajal. Eks ole meile tuttav Sigtuna vallutamislugu aastal 1187.

Nüüd too Rootsi omaaegne pealinn kauni Mälareni järve ääres kujutab endast ainult üliväikest pisilinna. Ta elanike arv ei ületa meie Paldiski elanike arvu. Muistseist lahinguist ja eestlaste vallutamisretkest annavad tunnistust ainult mitmed varemed. Rootsi on vähem kannatanud vaenlaste laastavate rüüsteretkede all kui meie maa. Seepärast ka suurem osa sealseid kindlusi seisab veel praegugi tervena. Varemeid Rootsis ei leidu nii ohtlaval arvul kui Eestis. Ja Sigtuna varemed on seepärast haruldusiks mitte üksi eestlasile, kes sinna sageli suveti korraldavad ekskursioone, vaid eriti rootslasile.

Seejärele, kui eestlased Sigtuna hävitasid, asusid rootslased endile uut pealinna rajama — praegust Stokholmi. Kes meist ei ole juba mõndagi Stokholmist kuulnud! Eks ole ühel meist sugulased, teisel tuttavad Stokholmis käinud ja jutustanud oma muljeid tollest kaunist „Põhjamaade Veneetsiast“, kuna ta, samuti nagu Itaalias asuv Veneetsiagi, on läbistatud rohketest veekogudest. Linnas on rohkesti sildu, kaldaäärseid tänavaid, väikesi laevu, mis peavad ühendust üksikute linnaosade vahel, ja määratul arvul mootorpaate. Neid kasutavad stokholmlased suvisel ajal oma vaba aja veetmiseks: tööpäeva lõpul, eriti aga laupäeva õhtuti ja pühapäeva hommikuti, võime näha sadu kiirmootorpaate Mälareni järvel ja Stokholmi skäärides kihutamas, paadi nina sageli üle 45° nurga all püsti, paadi päras istumas terve pere — isa, ema ja lapsed. Sõitjad ise on ülemeelikult rõõmsad. Vastusõitjatele, olgu tuttavaile, olgu võõraile, lehvitatakse juba kaugelt eemalt käega ja hüütakse tugev „hei!“, millele vastus kõlab veelgi rõõmsamalt: „Hei, hei!“

Eemale linna argipäevsusest! Seda püüab iga rootsi linlane. Mootorpaadid ja laevad viivad neid kauneisse skääridesse, tuhandete pisisaarte vahele, kus kõrgete kaljude vahele on lubatud igaühele telkide üleslöömine ja robinsoni-elu nautimine, kui mitte kauemaks, siis vähemalt nädalalõpu kestes. Ja mis viga siin paadiga merd künda, kui skääride-meri, pisisaarte rägastik, takistab tuulte ja tormide pealetungi, pidurdab laineid ja vaigistab maru! Paljudes rootsi perekondades on traditsiooniks, et kui noormees lõpetab gümnaasiumi, siis va-

nemad kingivad talle kas mootorpaadi või purjeka. Ja siis veedetakse terve suvi skäärides, ulualuseks telk või kalurihurtsik, toiduks linnast kaasatoodud konservid, milledest aga kerge vaevaga priimuse abil saab valmistada mitmekesiselt maitsvat rooga. Päevad aga veedetakse supeldes, kaljudel mängides ja mootorpaadiga või purjekaga skääride vahel kihutades.

Aga rootsi noored sooritavad matku linnast välja mitte üksi merele ja mitte ainult mootorpaadil ja purjekal, vaid ka jalgrattal ja jalgsi.

Kui Lõuna- ja Kesk-Rootsi tihedalt asustatud maa-aladel ka matkajaid kohtame sageli ja suurel arvul, siis Põhja-Rootsi maakondades, kus inimasulaid on hõredalt, kohtame matkajaid harva. On väga palju neid Kesk- ja Lõuna-Rootsi noori, aga samuti ka vanu, kelle jalg ei ole saanud Põhja-Rootsi. Peame meeles, et Rootsi lõunapoolseim tipp on põhjapoolseimast kaugemal kui Room Tallinnast! Ja kui palju on siis meie hulgas neid, kes on Roomas käinud?

Kuid — külastada Põhja-Rootsit, see on igale rootsi noorele suureks unistuseks! Laplased, tundrad, põhjapõdrad, igilumi, suusutamisevõimalused jaanipäeva ajal — kas see kõik ei meelita?

Kuid ega need meie rootsi sõpradele jäägi kättesaamatuks unistuseks. Sealne turistide ühing koolitegelaste kaasabil korraldab koolinoortele iga aasta suuri „mägireise“ kevadepühade ajal. Ühele osale päris tasuta, teistele väikese tasu eest võimaldub iga aasta kevadepühade ajal tuhandeil rootsi noortel sõita mägedesse, kus siis tol aastaajal on parimad suusutamisevõimalused. Pikad erirongid, tulvil elurõõmsaid, suusaülikondades, matkakotti seljas kandvaid noori, saabuvad mägijaamadesse, kus ajaviitmatult asutakse suuskadele ja vilunud mägijuhtide juhatusel rutatakse järskudelt mäeveerudelt alla liuglema.

Peaksite nägema neid pikki, sageli sadadest osavõtjatest koosnevaid suusakaravane! Ha-

Lapi kool Põhja-Rootsis.

Kuidas leitakse sõpru

Et sõprussidemete sõlmimine teiste maade noortega albumite, nukkude, kollektsioonide ja muude esemete vahetamise teel pakub erakordselt huvitavaid elamusi, seda teavad kõik need noored, kes on võtnud osa Noorte Punase Risti koolide-kirjavahetusest. Vahel aga juhtub sel huvitalval alal tegeldes päris ootamatuid üllatusi. Nagu näiteks järgmisel juh-tumil.

1937. a. kevadel saatsid Audru algkooli (Pärnumaal) noortepunaseristlased ühe albu-mi (portfoolio) Prantsusmaale. Album meel-dis Pariisis sedavõrd, et see paigutati Pariisi maailmanäitusele. Pärast jäi album Prant-suse Noorte Punase Risti keskuse korraldusse.

ner eas tõustakse mäkke, kuid mäeharjale jõu-des ei läbета enam rivis sõitu jätkata. Ees laiuv valge lagendik, kauguses sinendavad mägede tipud ja ülalt soojendav päike on nii meelitavad, et sunnivad igaüht valima mäeveerult allalaskumiseks vaba tee, oma raja. Las' vuhiseb tuul kõrvus, see aina suurendab nau-dingut! Las' olla mäeveerud järsud — seda tugevama hooga ja vähema energiakulutusega tõuseb suusataja üles mööda järgmist nõlva-kut! Las' mõni meist kukub lumme — üles tõustes on kukkujal hoogu ja julgust tublisti rohkem kui varem!

Kui nii on mitu tundi kihutatud, nauditud suusatamise lõbu polaarvöö kõrgmägestikus, kus suusatajaid ei ole segamas kivid ega känd-nud, ei puud ega põõsad, kus ilma energia-kulutusest võib liuelda kilomeetrite kaupa mäenõlvadel — siis vahejaamades maitsevad ülihästi seljakotist võetavad võileivad, õunad ja apelsinid. Tavaliselt leidub mägedes iga kolmekümne kilomeetri vahemaa järele mägi-onn matkajaile, kus keegi ei ela, kuid mille ukсед on lukustamata alati. Iga matkaja leiab siit eest puhtad kohvinõud ja keeduks vajalised määral puud. Kui tal kohvi on endal kaasas, siis ei tee mingeid raskusi endale kiiresti kohvi keeta võileibade kõrvaseks! Kuid — toidunõud tuleb hiljem jälle puhtaks pesta, et järgmine

Mis asjast edasi sai, selgub alltoodud kirjast, mille Audru kool sai hiljuti ühes kauni albumiga:

Kallid väikesed sõbrad Eestis!

Prantsuse Noorte Punane Rist laenas meile ühe kirjade ja albumite näituse pu-hul mitmesugust materjali, nende hulgas ka teie ilusa albumi.

Ta oli imetlusobjektiks kõigile näituse külastajaile. Mitmete Poola, Tšehhoslo-vakkia, Jaapani ja Ühendriikide saade-tuste hulgas see oli ilusaim album.

Tänu piltide heale valikule me võisi-me teostada tõelise reisi läbi Eesti, tut-vudes temaga mitmekülgset. Joonised

rändur need võiks heas korras leida! Ja sa-muti tuleb uus sületäis puud riidast tuua tar-vitatud puude asemele! See on mägirahva kirjutamata seadus, ka mujalt tulnud turist peab seda austama.

Polaarvöö mägede päriselanikud ei näita end meeleldi võõraile. Need on madalakas-vulised, tõmmuverelised, tagasihoidlikud lap-lased, Põhja-Euroopa põtru kasvatav rändrahvas. Aga kui võiksime sooritada matka nende juure kellegi kohaliku elaniku, näit. jaama-ametniku või mõne teise saatel, siis on nad meeleldi nõus kutsuma meid oma onni, paku-vad tassi tulist kohvi, annavad meile maitsta hästi suitsetatud „porru liha“ (s. o. põdraliha) ja jutustavad meile meeleldi kõigest sellest, kuidas nad oma mitmesaja-pealiste põdrakar-jadega üle mägede kolivad, kuidas põdranahku kuivatavad, kuidas nad samas pisikeses onnis endile toitu valmistavad, magavad ja elavad jne. jne. Muide — lapi lapsed käivad koolis kesktalvel ja kesksuvel, kevad ja sügis on kol-imise- ja rännuaeg.

Nii mitmekülgne on Selma Lagerlöfi kodu-maa — lõunaosas tihedasti asustatud, läbi põimitud moodsa tehnika tippsaavutusist, põh-jaosas — peagu asulateta, kohati täiesti puu-tumatu meieaegsest tsivilisatsioonist.

Neeme Ruus.

olid väga ilusad. Tahaksime teada, kui vanad te olete. Me oletame, et te peate olema väga suured, kuna oskate nii hästi maalida ja joonistada. Me vaevalt julgeme teid paluda astuda meiega kirjavahetusse, sest oleme ainult väikesed prantsuse tütarlapsed, 10—14 a. vanuses, mitte põrmugi haritud. Kuid meil on palju head tahet ja suur soov teha teile rõõmu.

Et seda teile tõendada, saadame teile käesoleva albumi. Soovime, et see teid huvitaks ja et see teid mõjutaks meiega astuma kirjavahetusse, mis meid täidaks rõõmuga.

Lootes teie peatsele vastusele saadame teile parimaid tervitusi.

Aiillas' kooli väikesed tütarlapsed,
NPR liikmed.

„Metsavennad“

Niinimetatud „kliistripühade“ esimene päev oktoobri lõpul möödus osal Tallinna noortel omapäraselt ja huvitavalt. Hommikul kogunes Punase Risti Peavalitsuse ruumidesse paras pataljon poisse ja tüdrukuid — Tallinna NPR ringide „esindusdelegatsioone“. Suurematel poistel oli kaasas kirveid ja saage. Moodustati pikk rongkäik, mis liikus läbi südalinna „Mootori“ autobusejaama. Ligi 70 noort mahutati suure masinasse, mis „Mootori“ poolt oli tasuta antud Noorte Punase Risti käsutada ja mil ilutses kiri „Juhuvedu“.

Hiiglaautobus veeres kiiresti linnast välja ja peatus alles Pirita rannahoone taga. „Sanatoorium Kloostrimets“ oli lubanud noortel tegelikult rakendada oma ligimesarmastuse meelust. Nimelt asusid noored „metsavennad“ koguma metsa alt raage ja metsakuivi, misuguse toiminguga teostati mitu head korraga:

Saag tööle!

mõnele kehvale perekonnale võimaldab noorte agar töö talvekülmade puhul sooja toa, tükike suvitusmetsa alust puhastati ja lõppeks noortel oli lõbus päev sügisises karges õhus askeldades.

Agar saagimine, raiumine ja raagude korjamine kestis mõne tunni. Töö tulemuseks oli ligikaudu viis autokoormat küttematerjali, vaigused käed, tühi kõht ja ülimalt lõbus tuju. Lahkudes palusid vabatahtlikud tööteenistused, et võimalikult peatselt korraldaks uus metsaaktsioon, sest puhastada suudeti vaid osake ulatuslikku Pirita metsa. Kahjuks muutusid aga ilmastikuolud halvaks ja koolitöö ning lühikesed sügispäevad ei anna enam mahti. Aga las tulevad kevadised päikeselised päevad, küllap siis vast jälle!

JÕULUMÕTTED LIIKVEL.

Kuigi pühadeni on veel aega, liiguvad noorte peas juba nüüd jõulumõtted. Noorte Punase Risti ümber koondunud noored teevad põhjalikke plaane, kuidas valmistada võimalikult palju jõulurõõmu ümbruskonna vaeslastele ja muile, kel pühaderõõmu vähe. Ameerika Noorte Punaselt Ristilt on oodata ka tänavu, nagu eelmistel aastatel, rohket arvu kingipakke, mis tulevad väljajagamisele NPR jõulupuudel.

Töö kiidab tegijat

PISI-ÕDE

Tal käsi mitu tosinat
Ja tuhat hõiset suus.
Kaks silma kui kaks rosinat, —
Veel iga ese uus.

Kas laua alla pugeda, —
Koht peiduks ülihea.
Siis kisa, kui on sugeda
Ta väike sasipea.

Käib lugemata sammusid
Jalg tipakesel teel.
Ja maitseb kõiki mammusid
See suhkrusuuke veel.

Tal kõne Kiisu, Auaga, —
Neil üks on arusaam.
Võib sõita pesulauaga, —
Ja teine tuba jaam.

Kui unevõrku kudumas
On õues õhtu hea,
Siis särasilmad tudumas, —
Ent äkki tõuseb pea.

Kuuketas kõnnib taevateel —
„Emm, too see minule!“
Tal küsida jääb palju veel —
Päev liiga lühike.

J. Palm.

Onu Jüri

Palju aastaid tagasi elas Jürist onu, kel ei olnud poega ega tütart. Ta ainsaks varanduseks oli kass, kukk ja kirves. Mõtles onu Jüri: „Kuidas peaksin küll veetma oma vanad päevad?“ Nii mõteldes ta võttis endaga kassi, kuke, kirve ja läks nendega metsa. Minnes nägi ta, et kask kasvab tee kõrval. Onu kasele kirvega pihta andma. Kask kukkus maha. Onu tegi selle tüvest kiilu ja labida, okstest aga luua.

Onu jätkas oma teed. Nüüd oli tal kaasas kass, kukk, kirves, kiil, labidas ja luud. Viimaks jõudis ta kusagile külla. Seal nägi ta, et ühe talu õues mees lõhkus rusikaga puid. „Oh sa vaeseke,“ imestas onu Jüri, „ei oska sa puidki lõhkuda! Las' ma aitan sind natuke.“ Onu Jüri hakkaski puid lõhkuma. Kirve ja kiilu abil olid puud peagi lõhutud. Imestanud talumees küsis: „Kas võid selle kiilu mulle müüa?“ „Hea meelega,“ vastas onu Jüri, „kui sa selle eest annad mulle sada rubla.“ „Annan,“ nõustus talumees ja maksis onu Jürile sada rubla.

Onu Jüri matkas edasi. Ta nägi, et üks talumees tõstis rehe all pihuga teri kotti. Lausus talle onu Jüri: „Oota, ma aitan sind pisut!“ Võttis siis õlalt labida ja kühveldas vilja kotti. Talumehele kohe selge, et labidaga on hoopis hõlpsam tööd teha. Küsis siis Jürilt: „Kuipalju tahad selle labida eest?“ „Minu labidas maksab sada rubla,“ vastas talle onu Jüri. Talumees ei mõtelnud kaua, maksis labida eest sada rubla ja onu Jüri jätkas oma teed.

Astus siis ühte majja ja nägi, et perenaine pühkis käega põrandat. Onu Jüri võttis kaenlast luua ja hakkas perenaist abistama. Natukese ajaga oli tuba puhas. Õnelik perenaine tahtis Jürilt luua ära osta. See müüski luua saja rubla eest perenaisele. Onu Jüril oli väga hea meel: nüüd on tal kolmsada rubla raha. Ta läks jälle edasi ja jõudis õhtuks kusagile külla. Seal palus ta endale kohta ööbimiseks. Lahke perenaine juhataiski Jüri ruumi, kus nad ise ei maganud. Pererahvas ei julgenud selles ruumis kunagi magada. Onu Jüri astus tuppa, laskis kuke

ja kassi lahti. Kukk lendas lae alla õrele, kass ronis aga ahju peale ja onu heitis ise põrandale magama.

Vaevalt oli saabunud ööpimedus, kui hakkas ahju alt venima tohtu pikk hiirte rivi. Kindlasti oleksid hiired onukese ära õginud, kui kass ei oleks parajal ajal jaole tulnud. See kargas ahju pealt alla ja hakkas hiiri murdma. Murdis seni kui kõik hiired said otsa. Oli juba üle kesköö. Äkki laulis kukk. Pererahvas ärkas unest ja tuli vaatama, mis imelik hääle kostab tarest. Aga nad kartsid tuppa sisse astuda. Pikapeale nad julgusid ja läksid tuppa, et vaadata imelikku hääle tegijat. Suur oli nende imestus, kui nad nägid, et onu Jüri oli elus ja terve. Nad kohe onult küsima: „Mis loom see on, et ta nii hästi aega teab?“ „See on kell,“ vastas onu Jüri. „Kuipalju sa selle kella eest tahad?“ küsis pererahvas. „Eks ikka sada rubla,“ vastas onu Jüri. Peremees nõustuski hinnaga ja Jüri sai jälle sada rubla. Nüüd aga nägid nad, et põrandal on suur hiirte laipade hunnik. Peremees kohe küsima: „Kas müüd selle hiirtekuninga ka ära?“ „Muidugi,“ vastas Jüri, „kui sa mulle selle eest maksad sada rubla.“ Peremees maksis kassi eest sada rubla. Jüri oli saanud viissada rubla ja võis vanaduspäevil elada mureta.

Suuremõisa algkooli 5. kl.
kollektiivkirjand sürjalaste
muinasjutu aineil.

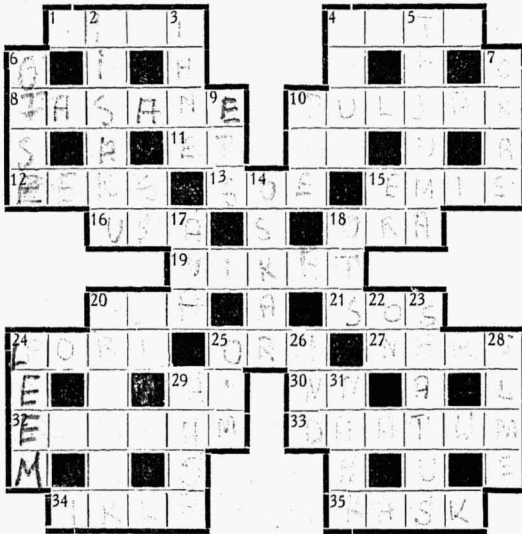
November

Saabunud sügis, tuuled tormised, valjud —
Vihased lained vahus uhuvad kaljut,
Meresilmi tihti katab paks udu-kae,
Läbilõikav sireen huikab: „Eksinud laevad — ae!“

Vastuseks merelt tihti S. O. S!
Mõni laev ju hukkumas tormides.
Kõik looduse uimastab, uinutab talvekuu,
End paljastab ehteist ka uinumas puu.
Luuleleid, 9 a.

"MURU VÕTTEID"

Ristsõnad

Põikread: 1 — on igal inimesel, 4 — taud, 8 — sile, 10 — eesti rahvatants, 11 — sidesõna, 12 — kindlustusselts Tallinnas, 13 — temperatuur üle nulli, 15 — koduloom, 16 — maailmariik, 18 — terav ese, 19 — taluniku tööriist, 20 — meteoroloogiline nähe, 21 — appikutse merel, 24 — üks meie orkestrijuhthe, 25 — vabaduseta isik, 27 — magadise, 29 — valukarje, 30 — „nõndanimetatud“, 32 — arstim, 33 — kuupäev (võõrapäraselt), 34 — üha, 35 — lehtpuu.

Püstread: 2 — kihelkond Virumaal, 3 — kitsi, 4 — panipaik, 5 — märkama loomusunniliselt, 6 — sihilt kaldumata, 7 — taime kaitsevahend, 9 — poisi nimi, 10 — liiklemiskoht, 14 — meesnimi, 15 — „tema“ saksa keeles, 17 — tee lahti, 18 — lõpp, 20 — hoolitsevalt südamlrik, 22 — tegusõna, 23 — juhib inimelu, 24 — vedel toit, 25 — kala kehaosa, 26 — vaimustus, 28 — väljanägemine, 29 — luha, 31 — katab ihu. Lahendused palub toimetuse saata ära hiljemalt 5. detsembriks. Õigesti lahendajate vahel loositakse välja nahast rahakott.

Eelmises numbris ilmunud ristsõnamõistatusele saat-sid õiged lahendused: Endel Pukk, Aare Klimberg, Evald Illaru, Ingeborg Pöhl, J. Terasmaa, H. Karindu, Tiido Tamm, A. Mäeorg, R. Volmer, Simmu Seppel,

Allan Pruler, Malle Kütt, Kaja Tubin, J. Steinfels, V. Andra, V. Nugin, Olev Erlich, Jaan Lorens, B. Tolm, E. Kaunispaik, M. Trepp, Ed. Värav, A. Kirsell, Heikki Kingre ja veel üks, kes oma nime on unustanud märkimata.

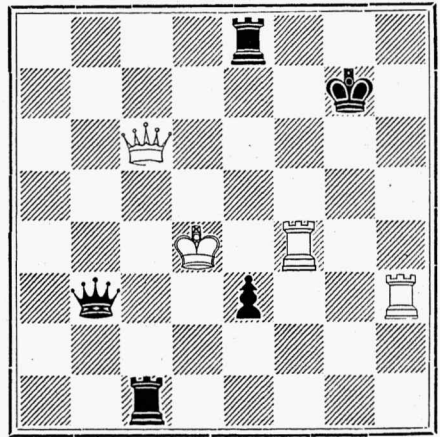
„Meie Nooruse“ auhinna, nahast kirjabloki, võitis loositeel Tiido Tamm, eluk. Telliskivi 47—2, Tallinn.

Male

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 2.

Koostanud C. Andrade.

Kontrollseis: valge — Kd4, Lc6, Vf4 ja h3; must — Kg7, Lb3, Vc1 ja e8, Ee3.

Kui kiiresti lahendate ühe käigulise kao?

Nii valge kui ka must alates kaostab ühe käiguga! Lahendused saata toimetusele 5. detsembriks.

Võistlusülesande nr. 1 lahendus.

Viiivad sihile lahendused: 1. Lb3; 1. Lc4; 1. Ld5; 1. Le5; 1. Lb7; 1. Lb8+; 1. Ld7; 1. Le8+ ja 1. Og8.

Kuigi lihtne ülesanne, ei jõudnud siiski kõik lahendajad kõiki lahendusi leida.

Õieti lahendasid: H. Sepp, J. Steinfels, H. Selmet ja B. Talm.

Raamatu võitis Hans Sepp, Tallinnast. Raamat saadetakse koju.

Eesti Noorte Punase Risti noorteajakiri „Meie Noorus“ ilmub 10 numbrit aastas, iga kuu üks number, välja arvatud juuli ja august. Tellimishind on 2 kr. aastas. (Esimesest numbrist alates kuni 1939. a. lõpuni tellides 2 kr. 50 s.) Üksiknumber 25 senti. Tellimisi võtab vastu iga postiasutus.

„Meie Nooruse“ kaasandena ilmub tarviduse järgi „Noortejuhtide Teataja“, mille tellimishind on 50 senti aastas.

Toimetuse ja talituse aadress: „Meie Noorus“, Niguliste 12, Tallinn. Telef. 432-73.

Väljaandja: Eesti Punane Rist.

Ilmus 19. novembril 1938. a.

Vastutav toimetaja: Paul Rummo.